

Силабус навчальної дисципліни
«Лексикологія першої іноземної мови»

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціалізація	035.052 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – італійська
Освітньо-професійна програма	Італійська мова і література, друга іноземна мова, переклад
Статус дисципліни	Нормативна дисципліна
Мова навчання	Італійська/українська
Семестр	IV
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	Іспит
Викладач	Куранда Віталіна Валентинівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської і новогрецької філології та перекладу КНЛУ
Анотація навчальної дисципліни	<p>Завданнями курсу є знати:</p> <ul style="list-style-type: none">– походження слів та вплив латинської мови на італійську;– закономірності утворення нових слів та способи збагачення італійської мови словниковим складом;– характер поєднання мовних одиниць та понять в мовній системі (поля, групи, поняття лексико-семантичних зв'язків у мові);– зміни словникового складу мови: зміни значення слова з плином часу, викоренення слова зі словникового складу, використання всіх наявних словників та використання запозичень в мові;– утворення фразеологічних одиниць;– практичне застосування набутих значень, словотвірний аналіз італійських лексичних одиниць;– вміти робити переклад з італійської мови на українську та навпаки. <p>Предметом вивчення дисципліни є лексикологічні функції; комплексне використання лексичних засобів.</p> <p>Зміст навчальної дисципліни розкривається у одному змістовому модулі, що передбачає закладення студентам теоретичні основи розуміння мови як інтегрованої сигніфікативної одиниці, що розвивається, зокрема принципів організації та функціонування лексичних одиниць італійської мови.</p>

Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
	лекції	14 год.	-
	семінарські заняття	-	-
	практичні заняття	16 год.	-
	консультації	-	-
	самостійна робота	60 год.	-

Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	<p>Для успішного освоєння дисципліни студенти повинні <i>знати</i>: загальнонаукові поняття лексикології; основні підходи до вивчення об'єкту лексикології; зв'язок лексикології з іншими дисциплінами та її роль в навчанні італійської мови; основні та вихідні поняття лексикології італійської мови, принципи класифікації словникового складу італійської мови; засоби словотворення; типи семантичної структури слова; механізми семантичних змін; основні типи відношень в лексиці; принципи класифікації і функції фразеологічних одиниць; походження та періодизацію італійської лексики; регіональну, темпоральну та соціальну диференціацію слів.</p> <p><i>Вміти</i>: коректно вживати термінологічний апарат лексикології; визначати джерела походження італійського словникового складу, розрізняючи успадковану та запозичену лексику, ступінь її адаптації; визначати та характеризувати морфологічну будову слів; проводити словотвірний аналіз італійських лексичних одиниць; аналізувати шляхи та засоби словотворення; розпізнавати регіонально диференційовану італійську лексику, характеризувати терміни та жаргонізми, архаїзми та неологізми; користуватися лексикографічними довідниками, визначати їх тип.</p> <p><i>Володіти елементарними навичками</i> адекватного трансліювання та засвоєння іншомовної інформації, комунікативно-функціональної еквівалентності текстів оригіналу та перекладу</p> <p><i>Успішне опанування курсу</i> зумовлене попереднім вивченням наступних дисциплін: «Латинська мова», «Практика усного і писемного мовлення ПІМ», «Практична граматики ПІМ».</p>
---	--

Чому це цікаво/потрібно вивчати (мета)	Допомогти студентам як майбутнім філологам-перекладачам італійської мови зрозуміти основні поняття лексикології як мовознавчої дисципліни, яка має тісні зв'язки з іншими теоретичними та практичними лінгвістичними дисциплінами: історія італійської мови, стилістика, соціолінгвістика, фонетика. Курс має забезпечити набуття студентами фундаментальних знань про лексичну систему сучасної італійської мови, закономірності її розвитку, функціонування та шляхи збагачення, а також мовленнєві комбінації: сталі та змінні сполучення слів, традиційне відтворення у мові фразеологізмів та їх переклад
--	--

Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями (компетентності)

Завдання навчальної дисципліни «Лексикологія першої іноземної мови» тісно пов'язані з формуванням у студентів 1-го бакалаврського рівня таких загальних та фахових компетентностей:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

- ЗК 8.** Здатність працювати в команді та автономно.
- ЗК 9.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 12.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

- ФК 1.** – Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- ФК 2.** – Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ФК 3.** – Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії італійської мови.
- ФК 6.** – Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати італійську, другу іноземну мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.
- ФК 7.** – Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
- ФК 8.** – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- ФК 9.** – Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та італійською і другою іноземною мовами.
- ФК 11.** – Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.
- ФК 14.** – Володіння теоретичними основами використання італійської мови, включаючи фонетичні, граматичні, лексичні, стилістичні аспекти мови й мовлення.
- ФК 15.** – Здатність використовувати соціокультурні та лінгвокраїнознавчі знання про країни, мови яких вивчаються, з метою успішної комунікації та перероблення інформації іноземними мовами.
- ФК 16.** – Володіння граматиною, лексикою і фонетикою італійської мови на рівні *С1* (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (*Quadro comune europeo di riferimento per la conoscenza delle lingue (QCER)*)).
- ФК 18.** – Володіння експресивними, емоційними, логічними засобами італійської мови, другої іноземної та української мов для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації в усній та писемній формах.
- ФК 19.** – Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: лінгвістики, літературознавства, перекладознавства та оперувати базовою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- ФК 22.** – Продуктивно працювати самостійно або у команді, розуміти і поважати різновид та мультикультурність, забезпечуючи, таким чином, соціальну взаємодію та залучення до здорового способу життя.

Чому можна навчитися (результати навчання з дисципліни)

Знати завдання та методи дослідження лексикології як науки, зв'язок лексикології з іншими лінгвістичними науками;

Знати методи лінгвістичного аналізу; основні філософські та загальнонаукові поняття лексикології; основні підходи до вивчення об'єкту лексикології; роль лексикології у навчанні майстерності коректного перекладу;

Знати основні та вихідні поняття лексикології в італійській мові.

Знати основні типи лексичного значення слова; лексичні функції слів різних класів у текстах різних жанрів;

Знати критерії лексичної диференціації мовлення за функціональними стилями в італійській мові;

Знати поняттєвий апарат лексикології, концепції вітчизняних та зарубіжних лексикологів;

Вміти застосовувати основні методи лінгвістичного аналізу.

Вміти розкривати критерії класифікації словникового складу італійської мови;

Вміти аналізувати тексти різних жанрів з огляду на їхню лексичну будову та лексичні особливості.

Здатність спілкуватися італійською мовами як усно, так і письмово

Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформаційними та комунікаційними технологіями відповідно до потреб перекладацької діяльності

Здатність самостійно критично мислити, через набуття вмінь визначати й аналізувати лексичні явища відповідно до сучасних мовознавчих концепцій

Здатність використання інформаційно-комунікативних технологій, уміння самостійно здобувати, оцінювати та використовувати інформацію

Навчальна логістика (тематичний план)

Змістовий модуль 1. Структура та шляхи збагачення словникового складу сучасної італійської мови

Тема 1. Цілі і завдання курсу лексикології та лексикографії

Тема 2. Морфологічна структура слова його значення та утворення.

Тема 3. Проблеми вивчення значення слова

Тема 4. Семантична структура слова та її зв'язки

Тема 5. Структура лексичного складу італійської мови

Тема 6. Класифікація фразеологізмів та їх характеристика

Тема 7. Головні засоби словотворення. Афіксальне утворення слів.

Неафіксальне утворення слів.

Система оцінювання результатів навчання

Семестрове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни має таку структуру:

№ з/п	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
1.	Аудиторна навчальна робота.	25
2.	Самостійна навчальна робота.	25
3.	Модульна контрольна робота	20

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».

Контроль виконання аудиторної роботи здійснюється у вигляді опитування в усній формі, яке проводиться на кожному практичному занятті та включає в себе відповідь на теоретичне питання та виконання практичного завдання з тематики, що вивчалась протягом курсу. Завдання самостійної роботи виконуються в письмовій формі. Однією з форм самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань з перекладу текстів.

Критерії оцінювання аудиторної та самостійної навчальної роботи студента

Аудиторна навчальна робота складається із відвідування лекцій та участі в семінарських заняттях протягом навчального курсу. Навчальний курс дисципліни передбачає 7 лекційних та 8 семінарських занять.

За відвідування всіх лекцій студент отримує 5 балів. Якщо студент відвідав п'ять або шість лекцій, він отримує 4 бали. За відвідування чотирьох лекцій студент отримує 3 бали, за відвідування трьох лекцій – 2 бали. Якщо студент був присутній на одній або двох лекціях, він отримує 1 бал. Якщо студент не відвідав жодної лекції він отримує 0 балів. Таким чином, максимальний бал за відвідування лекцій із дисципліни «Лексикологія першої іноземної мови» становить **5 балів**

Відповідь на семінарському занятті оцінюється за критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність.

- точність виконання практичного завдання.

Схема оцінювання: кожний критерій оцінюється за 4-бальною шкалою:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання				Отримані бали
		5 балів	4 бали	3 бали	2 бали	
1.	Відповідність змісту	Відповідь студента повністю відповідає змісту питання. Усі основні проблеми визначені чітко.	Відповідь студента в основному відповідає змісту питання. Не всі основні проблеми визначені чітко.	Відповідь студента лише частково відповідає змісту питання. Основні проблеми визначені нечітко.	Відповідь студента не відповідає змісту питання. Основні проблеми не визначені.	
2.	Повнота і ґрунтовність викладу	Основні проблеми повністю і ґрунтовно розкриті.	Основні проблеми розкриті не досить повно і ґрунтовно.	Основні проблеми розкриті лише частково і без належної глибини.	Основні проблеми не розкриті.	
3.	Доказовість викладу	Студент демонструє високий рівень доказовості викладу матеріалу з питання. Він може викласти свою точку зору з проблем, що обговорюються.	Студент викладає матеріал, в основному аргументуючи методичні положення. Він відчуває труднощі у викладенні своєї точки зору щодо ряду проблем.	Студент викладає матеріал, майже не аргументуючи методичні положення. Він не має своєї точки зору щодо більшості проблем.	Доказовість викладу матеріалу і самостійні міркування відсутні.	
4.	Термінологічна коректність	Студент досить вільно й коректно користується методичною термінологією. Він володіє повним запасом методичних термінів.	Студент в основному правильно використовує методичну термінологію. Невелика кількість термінологічних помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.	Студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного. Він володіє обмеженим запасом методичних термінів.	Студент майже не користується методичною термінологією. Його запас методичних термінів мінімальний.	
5.	Точність виконання практичного завдання	Практичне завдання виконано в повному обсязі, допущено не більше 1-2 помилок	Практичне завдання виконано в повному обсязі, допущено не більше 4 помилок	Практичне завдання виконано не в повному обсязі, допущено не більше 9 помилок	Практичне завдання виконано не в повному обсязі, допущено більше 9 помилок	

Викладач підраховує бали, отримані студентом, окремо за кожним критерієм. Наприклад, за п'ятьма критеріями студент отримав такі бали: 5,4,3,2,5. Середнє арифметичний бал становить «3,8» $((5+4+3+2+5):5)$. Так само підраховується кількість отриманих балів на кожному

семінарському занятті, за невідвідування семінарського заняття студент отримує «0» балів. Таким чином, за 8 семінарських занять студент може отримати максимально **35 балів**.

Критерії оцінювання самостійної навчальної роботи студента

Самостійна робота передбачає написання реферату за однією з обраних тем. Реферат оцінюється за критеріями:

- відповідність змісту обраній темі;
- повнота і ґрунтовність викладу та термінологічна коректність;

Схема оцінювання: кожний критерій оцінюється за **4-бальною шкалою**:

№	Критерії оцінювання	Шкала оцінювання				Отримані бали
		5 балів	4 бали	3 бали	2 бали	
1.	Відповідність змісту обраній темі	Реферат повністю відповідає змісту питання. Усі основні проблеми визначені чітко.	Реферат в основному відповідає змісту питання. Не всі основні проблеми визначені чітко.	Реферат лише частково відповідає змісту питання. Основні проблеми визначені нечітко.	Реферат не відповідає змісту питання. Основні проблеми не визначені.	
2.	Повнота і ґрунтовність викладу та термінологічна коректність	Основні проблеми повністю і ґрунтовно розкриті. Студент досить вільно й коректно користується методичною термінологією. Він володіє повним запасом методичних термінів.	Основні проблеми розкриті не досить повно і ґрунтовно. Студент в основному правильно використовує методичну термінологію. Невелика кількість термінологічних помилок не перешкоджає розумінню змісту викладеного.	Основні проблеми розкриті лише частково і без належної глибини. Студент допускає значну кількість термінологічних помилок, що ускладнює розуміння змісту викладеного. Він володіє обмеженим запасом методичних термінів.	Основні проблеми не розкриті. Студент майже не користується методичною термінологією. Його запас методичних термінів мінімальний.	

Викладач підраховує бали, отримані студентом, окремо за кожним критерієм оцінювання завдань самостійної роботи. Наприклад, за двома критеріями студент отримав такі бали: 5,3. Середнє арифметичний бал за виконання самостійної роботи становить «4» ($((5+3):2)$). За самостійну роботу студент може отримати максимально 10 балів. За невиконання завдання самостійної роботи студент отримує 0 балів.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити 50 балів.

Наприкінці кожного семестру програмою передбачено написання модульної контрольної роботи що є складником семестрового рейтингу.

Модульна контрольна робота є письмовою, складається із восьми практичних завдань, кожне з яких оцінюється певною кількістю балів. Отримані за кожне завдання модульної роботи бали трансформуються в загальну оцінку за модульну контрольну роботу за таблицею:

«відмінно»	50-48 балів
«добре»	47-36 балів
«задовільно»	35-24 балів
«незадовільно»	23-0 балів
неявка на МКР	0 балів

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового балу за роботу протягом семестру і рейтингового балу за МКР.

Підсумкове оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни здійснюється у формі іспиту.

- **Іспит** відбувається в усній формі і проводиться за білетами, кожен з яких містить 3 питання. Оцінювання відповідей здійснюється відповідно до вимог з конкретних складових іспиту. За іспит виставляється оцінка, яка дорівнює середньому арифметичному балу за всі три завдання, округленому до цілого числа і трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно»	30 балів
«добре»	23 бали
«задовільно»	18 балів
«незадовільно»	0 балів

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового балу та **екзаменаційного балу**)

- **умовою допуску до семестрового іспиту** є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж **42 балів** (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання самостійної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. У випадку відсутності студента з поважних причин здійснюються відпрацювання та перездача модульної контрольної роботи.

Якщо студент на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує позитивну **екзаменаційну оцінку** («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється **підсумкова оцінка** з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в **екзаменаційній відомості** в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Політика курсу

Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувачі вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зобов'язані відвідувати аудиторні заняття, виконувати завдання з самостійної роботи і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Якщо студенти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми, терміни відпрацювання пропущених занять із навчальної дисципліни узгоджує з викладачем.

Під час роботи над усними/письмовими завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Зокрема:

- використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень;
- використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів;
- видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту;
- несамостійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми);
- фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи;
- посилання на джерела, які не використовувалися у роботі,
- залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

Рекомендована література

Основна література:

1. Aprile, G. (2005). *Italiano per modo di dire*. Firenze: Alma Edizioni
2. Dardano, V. (1993). *Grammatica italiana*. Milano: Editore Bompiani
3. Eco, U. (2003). *Dire quasi la stessa cosa. Esperienze di traduzione*. Bompiani
4. Mużwad, M. (2017). *Il lessico italiano, studio semantico*. Università di Minia
5. Zingarelli, N. (2016). *Vocabolario della lingua italiana* (con CD-ROM). Bologna: Zanichelli

Допоміжна

1. Демська, О. (2010). *Вступ до лексикографії*. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія»
2. Кочерган, М.П. (2004). *Вступ до мовознавства*. К.: Альма матер
3. Мариненко, І. О. (2017). *Лексикологія української мови: практикум*. Київ: нац. ун-т ім. Тараса Шевченка
4. Санері, L. (2002). *Manuale di pronuncia italiana*. Bologna: Zanichelli
5. Lazarevic, R. (2020). *Neologismi e forestierismi nell'italiano come riflesso dei cambiamenti sociali. Folia linguistica et litteraria*. Roma: Aracne editrice
6. Pianigiani, O. (1993). *Dizionario etimologico della lingua italiana*. Genova: Lunghezza stampa

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Accademia della Crusca. Parole Nuove. 2020. Режим доступу : <https://accademiadellacrusca.it/it/lingua-italiana/parole-nuove/>
2. Adamo G. e Valeria Della Valle. Il libro dell'anno 2012“. Enciclopedia Treccani. Istituto Treccani, 2012. Режим доступу : https://www.treccani.it/enciclopedia/dizionario-del-2012_%28Il-Libro-dell%27Anno%29/
3. Adamo G. Tra lessicologia e terminologia Режим доступу : https://www.academia.edu/44371617/Tra_lessicologia_e_terminologia
4. Amer R. Forestierismi “digitali” nella lingua italiana. Atti della prima conferenza internazionale della Facolta' di lingue, 2016 – p. 20 Режим доступу : https://www.academia.edu/42708481/Forestierismi_digitali_nella_lingua_italiana_Introduzione
5. Dardano M. La nuova grammatica della lingua italiana / M. Dardano, T. Pietro. — Zanichelli, 1997. — 746 p. Режим доступу : https://www.academia.edu/43884657/Il_lessico_italiano_studio_semantico
6. Dizionario della lingua italiana Режим доступу : https://dizionari.corriere.it/dizionario_italiano 19 gennaio 2020
7. Grande dizionario della lingua italiana. 2020. Режим доступу : <https://www.gdli.it>
8. "Neologismi arte, lingua e letteratura". Enciclopedia Treccani. Istituto Treccani, 2019. Режим доступу : https://www.treccani.it/enciclopedia/neologismi-arte-lingua-e-letteratura_%28Il-Libro-dell%27Anno%29/
9. Pinnavia L. Studi linguistici. – Milano: Edizioni Universitarie di Lettere Economia Diritto, 2005, p. 93 Режим доступу : https://www.academia.edu/28461539/prestiti_inglesi_nella_stampa_italiana
10. Riediger H. Cos'è la terminologia e come si fa un glossario. 2018 – p. 76 Режим доступу : https://www.academia.edu/37754566/Cosè_la_terminologia_e_come_si_fa_un_glossario